

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ.В.СТЕФАНИКА

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

проректор з навчально-виховної роботи

декан факультету

" ___ " _____ 200__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
із вступу до перекладознавства

для спеціальності 7.03.05.07 "Переклад" (дві іноземні мови)
факультету перекладачів
кафедра англійської мови і перекладу
курс I семестр II
Всього годин за навчальним планом на весь курс – 72

В тому числі:

лекційних 20,

семінарських 14,

самостійна робота 38.

Екзамен II семестр

Робоча програма складена на основі типової програми з "Вступу до перекладознавства".

Завідувач кафедри

доц. Бистров Я.В.

Програму узгоджено з

- німецької філології

Укладач робочої програми: доц. Нізамутдінов Ф.М.

I. Мета і завдання дисципліни, її місце в навчальному процесі

Забезпечити усвідомлення студентами 1) суспільно-політичної ролі і значення перекладу як фактора в суспільній діяльності, 2) великої ролі перекладу в розвитку суспільства; 3) засвоїти види і типи перекладу та сфери їх використання; 4) усвідомити і засвоїти морально-етичні якості фахового перекладача. Перекладач —місток між співбесідниками, народами, культурами й державами, відповідальний і гідний представник своєї держави і нації.

Основна тематика: суспільно – політична роль перекладу і перекладацької діяльності в сучасному суспільстві та в історичному ретроспекті.

Провідна ідея: керуючись досягненням сучасного перекладознавства і мовознавства, привити студентам переконання, що кожна іноземна, як і українська мова, має ієрархічну систему різних одиниць-відповідників на лексичному, граматичному і комунікативному рівнях і що одиниці кожного мовного рівня МО в абсолютній більшості випадків мають лексичні, семантичні, а часто й структурні відповідники у МП. Отже, всі мовні одиниці МО, крім тих, що не мають референта у МП, співвідносяться лексично/семантично, а часом і структурно.

Завдання перекладача – оволодіти найголовнішими положеннями курсу й вимогами, що ставляться перед перекладачем/тлумачем, щоб уміти знайти у мові перекладу відповідники МО першотворові на тому чи на іншому мовному рівні. Головним завданням курсу “вступу до перекладознавства” є: визначення ролі перекладу і перекладача в суспільному житті людей і народів, встановлення складових перекладу та умов, за яких здійснюється адекватний/вірний переклад; визначення функцій та сфер застосування кожного типу і виду перекладу; аналіз комунікативної моделі діяльності перекладача і тлумача за відповідних умов праці та залежно від характеру/типу мовлення.

Після прослухання і засвоєння курсу вступу до перекладознавства від студентів вимагається:

- 1) всебічно усвідомити роль і значення перекладу в суспільстві за різних історичних умов, види перекладацької діяльності, види і типи перекладу, завдання перекладу;
- 2) знати вимоги до перекладача, підходи до різних типів письмових усних матеріалів при їх перекладі/тлумаченні;
- 3) розуміти й на практиці розрізнити буквальний переклад від дослівного, послідовний від підрядника анотаційний від реферованого тощо;
- 4) розрізнити різні типи тексту з характерними для них особливостями;
- 5) вміти грамотно виконувати після засвоєння матеріалу лекцій та виконання семінарсько-практичних занять реферований та анотаційний переклад текстів соціально-політичного (переважно газетного) тексту;
- 6) практично оволодіти найголовнішими методологічними принципами підходу й реалізації підрядкового та вірного/адекватного перекладу нескладних суспільно-політичних і поетичних текстів/творів;
- 7) бути підготовленим до слухання загальної теорії перекладу.

**II. Орієнтовний розподіл курсу за розділами, темами
і видами занять**

№ п/п	Види занять, кількість год. Назви розділів та тематика занять	Всього годин	З них:				
			Лекції (год.)	Семинар-ські заняття (год.)	Практич-ні заняття (год.)	Лабора- торні заняття (год.)	Самостій-на робота студентів (год.)
		72	20	14	-	-	38
1	<u>Лекції:</u> <i>Тема: Суспільно-політичне значення перекладу.</i> Переклад і встановлення контактів між людьми і державами. Переклад у міждержавних та міжнародних стосунках. Види (письмовий, усний) переклад.	8	2				4
2	<i>Тема 2. Переклад – як засіб збагачення лексичних запасів мов, національних літератур, культур, науки, технологічних знань. Усний і письмовий переклад як засоби поширення знань, ідей, технологій, засоби збагачення мов, культур.</i>	6	2				4
3	<i>Тема: Особливості фахової діяльності перекладача і тлумача. Морально-психологічний образ перекладача і тлумача. Підготовка перекладача й тлумача. Парадигматичні моделі діяльності перекладача/тлумача. Перекладач/тлумач - фахівець не тільки з двох мов, але й знавець країни чужої мови, звичаїв, культури, історії її носіїв.</i>	8	4	2			4

4	<i>Лекція 4.</i> <i>Тема:</i> Класи лексичних одиниць. Типи словників, їх використання перекладачами/тлумачами. Словниковий запас перекладача/тлумача. Засвоєння перекладачем/тлумачем різних класів лексики (універсальної, фахової, лінгвокраїнознавчої) – необхідна умова його високої фахової підготовки в оволодінні окремими територіальними варіантами англійської мови.	8	2	2			4
5	<i>Лекція 5.</i> <i>Тема:</i> Проблема перекладності/неперекладності на рівні відтворення змісту і форми мовних одиниць різних ієрархічних рівнів. Існування перекладності відповідно на рівні значення і форми/структури окремих мовних одиниць.	5	2				2
6	<i>Лекція 6. Тема:</i> Вірний чи адекватний переклад (до питання про термінологічну сумісність/несумісність цих понять і термінів). Вірність/адекватність у працях західних і вітчизняних перекладознавців.	5	2	2			2
7	<i>Лекція 7. Тема:</i> Особливості перекладу різних мовних одиниць. Типи і види перекладу. Переклад прозового і віршового твору/тексту.	5	2				2
8	<i>Лекція 8. Тема:</i> Реферований переклад. Переклад-анотація. Вільний, скорочений переклад і їх підтипи.	5	2				2
<i>Семінарські заняття</i>							
1.	Роль перекладу/тлумачення в суспільно-політичному житті держав і народів. Переклад і збагачення мов, літератур і культур. Переклад і технологічний поступ. Роль перекладу в поширенні наукових знань. Аналіз реферованих перекладів.	4		2			4

2	Морально-психологічний образ особи перекладача/тлумача. Особливості перекладу прозового і віршового твору. Аналіз виконаних перекладів.	4		2			4
3	Види і типи перекладу з погляду відтворення змісту і форми/структури мовних одиниць. Буквальний, дослівний і підрядковий переклад та сфери їх застосування. Аналіз виконаних перекладів. Проблема перекладності/непереклад-ності. Реалізація перекладності/непереклад-ності на різних типах мовних одиниць. Аналіз виконаних реферованих перекладів, виконаних студентами.	4		2			4
4	Мовні рівні (фонетичний/морфемний синтаксичний) і збереження вірності/адекватності відтворення значень змістових одиниць МО. Аналіз виконаних перекладів. Парадигматичні (одностороння та двостороння) моделі перекладача/тлумача. Типи перекладу з погляду способів відтворення значень різних мовних одиниць. Аналіз анотаційних перекладів.	6		2			2
	Разом:	72	20	14			38

IV. Навчально-методичні матеріали з дисципліни

4.1. Основна література:

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод. – Москва, 1975.
2. Гак В., Ловин Ю. Курс перевода. Французкий язык – Москва., 1980. Гл. I
3. Комиссаров В.Н. Слово о переводе. – Москва, 1973.
4. Комиссаров В.Н. Теория перевода. – Москва, 1990, глава I.
5. Корунець І.В. Теорія та практика перекладу.-Київ, 1986.
6. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу. – Вінниця, 2001 р.
7. Корунець І.В. Нариси історії західноєвропейського й українського перекладу. – Київ, 2001 р.
8. Семенець О.Е., Панасьєв А.Н. История перевода. – Киев, 1989, 1991.
9. Федоров А. Основы общей теории перевода – Москва, 1983, глава I.
10. Лекції із вступу до перекладознавства.
11. Tcherednychenko O., Voval Y. Theorie et pratique de la Traduction. – Kyiv: Lybid, 1995. – 319 p.

4.2. Додаткова література

Газетно-інформаційні тексти.

Тексти окремих поетичних творів англійською та українською мовами.

Популярні науково-технічні тексти з відповідних журналів.

Засоби навчання:

1. Письмовий переклад
2. Ілюстрація мовних явищ із текстів.

V. Вимоги до рівня підготовки студента по семестрах

5.1. Вимоги до знань

Після закінчення I семестру студент повинен знати:

- про роль і значення перекладу в минулому і сучасному житті суспільства;
- про значення перекладу для збагачення національних мов, літератур і культур;
- про види і типи перекладу;
- про різницю між працею перекладача і тлумача;
- про роль перекладу у вивченні/навчанні іноземними мовам;
- про способи перекладу та різницю між ними;
- про одиниці мовних рівнів стратифікації;
- про суть і сфери застосування машинного перекладу;
- про парадигматичні моделі праці перекладача і тлумача;
- про характер словникового запасу перекладача/тлумача
- про словники (їх типи і види);
- про поняття вірний/адекватний, еквівалентний переклад;
- про сфери використання одиниць мовної стратифікації.

5.2. Вимоги до навичок і вмінь

Студент після I семестру повинен уміти:

- розрізнити послівний переклад від підрядника;
- зробити підрядковий переклад віршового твору українською мовою;
- навести й пояснити односторонню і двосторонню парадигматичну модель перекладу;
- зробити реферований переклад тексту соціально-політичної тематики;
- зробити анотаційний переклад;
- відрізнити реферований переклад від анотаційного;
- користуватися правильно різними типами словників.

5.3. Зразки контрольних матеріалів

I. Дайте розгорнуту відповідь на запитання:

1. За якою прагматичною моделлю працює лінійний, послідовний і синхронний тлумач?
2. Чи відбувається збагачення національних літератур і культур за допомогою перекладу?
3. Які найголовніші шари лексичного запасу перекладача/тлумача? Поясніть необхідність їх практичного засвоєння.

II. Користуючись словником, зробіть вірний підрядковий переклад наведеного вірша.

Winter Night

It swept, it swept on all the earth
At every turning
A candle on the table flared
A candle burning
Like swarms of midges to a flame
In summer weather
Snowflakes flew up towards the pane
In flocks together
Snow – moulded arrows, rings and stars
The pane adorning
A candle on the table shone,
A candle burning.

VI. Доповнення та зміни до робочої програми з дисципліни

(Навчальний рік, суть змін та доповнень, номер протоколу та дата засідання кафедри, на якому затверджені зміни, підпис завідувача кафедри, підпис проректора з навчальної роботи (декана факультету) про затвердження внесених змін та пропозицій).

III. Навчально-методична карта дисципліни

№ п / п	Назви розділів і тем лекцій, їх зміст (тема, мета вивчення, провідна ідея, основні проблеми, ключові поняття, основні поняття лекцій), тема, мета, короткий зміст семінарських (практичних, лабораторних) занять	Кількість годин	Календарні строки	Назва, короткий зміст розділів і тем, ви-несених на самостійне опрацювання студентами	Календарні строки	Література до розділів і тем (вказується з посиланням на розділ IV): а) основна (обов'язкова); б) додаткова	Засоби навчання (вказується з посиланням на розділ IV)	Методи і форми поточного і підсумкового контролю
1	<p>Тема: Суспільно-політична роль і значення перекладу.</p> <p>Мета вивчення: довести до свідомості студента розуміння ролі перекладу як засобу, що забезпечує спілкування між окремими людьми, державами і націями.</p> <p>Провідна ідея: Переклад – універсальний засіб порозуміння, поширення знань, ідей, обміну досягненнями між народами за допомогою рідної/чужоземної мови. Всі мови розвинених націй однаково багаті й досконалі.</p> <p>Основні проблеми: добір засобів передачі значень і змісту мовних одиниць МО засобами МП.</p> <p>Ключові поняття: МО, МП, перекладач/тлумач, засоби відтворення, типи тексту/мовлення.</p>	2 год.	I-V тижні I семестру	Тема: Реалізація значень мовних одиниць у перекладі. Типи і види перекладу різних мовних одиниць на рівні тексту.	I-V тижні	5,9,7	Індуктивний, дедуктивний, порівняльний	Фронтально-індивідуальне/факультативне опитування, виклад теми, дискусія.

2	<p>Тема: термін і поняття “переклад”.</p> <p>Мета: показати неоднозначність поняття “переклад”, видів/типів перекладу (буквальний, лексемний, послівний, підрядковий, літературний) та рівні їх реалізації.</p> <p>Провідна ідея: вірність перекладу значною мірою визначається природою мовних одиниць, їх значенням, жанровою ознакою, підмовою тексту, в якому вони вжиті.</p> <p>Ключові поняття типи/види перекладу, підмови та їх особливі відмінності.</p>	4	III-IV тижні	підрядник і переклад віршів		1,3,5,8	Індуктивний, дедуктивний	Фронтальне й індивідуальне опитування
3	<p>Тема: Письмовий переклад і тлумачення. Особливості праці перекладача і тлумача. Морально-психологічний образ особи перекладача і тлумача. Спільне й відмінне у фаховій діяльності тлумача й перекладача.</p> <p>Провідна ідея: підготовка перекладача і тлумача здійснюється за душою відмінними програмами/напрямами.</p> <p>Ключові поняття: переклад, тлумачення (перекладач, тлумач), МО,МП.</p>	2 год.	VI-VII тижні	Роль і значення перекладу в суспільстві	VI-VII тижні	4,5,9	Індуктивний, дедуктивний	Фронтальне й індивідуальне опитування
4	<p>Тема. Класи лексичних одиниць. Словниковий запас перекладача/тлумача. Оволодіння</p>	2 год.	VIII тиждень	Фахова й універсальна	VIII тиждень	9,10	Індуктивний, дедуктивний	Фронтальне й індиві-

	перекладачем/тлумачем різними класами лексики (універсальною, лінгвокраїнознавчою), ФО-фахова необхідність для перекладача/тлумача. Потреба, оволодіння варіантами й діалектами англійської мови. Мета. Засвоєння фахової, універсальної, лінгвокраїнознавчої, діалектної лексики- фаховий обов'язок перекладача/тлумача іноземної та української мови. Ключові поняття. універсальна, лінгвокраїнознавча, варіантна (британська чи американська) лексика.			лексика				дуальне опитування
5	Тема: Комунікативна/парадигматична модель перекладу та її реалізація. Мета: Довести до свідомості студентів дію односторонньої та двосторонньої комунікативної/парадигматичної моделі перекладу. Провідна ідея: порозуміння між комунікантами здійснюється за допомогою перекладача/тулмача. Основні проблеми: забезпечення умов реалізації односторонньої та двосторонньої моделі за допомогою тлумача/перекладача. Ключові поняття: комуніканти,	2 год.	ІХ-ХІ тижні	Тема: форми спілкування та їх відображення. Адекватний еквівалентний переклад . Парадигматична модель, її складові компоненти	ІХ-ХІ тижні	9 4, 6	Індуктивний, дедуктивний	Фронтальне й індивідуальне опитування, дискусія. Індуктивний, дедуктивний

	мо-ва-джерело SL //, TL мова-реципієнт, перекладач/тлумач.							
6	<p>Тема: Типи і види перекладу.</p> <p>Мета: показати різні способи вірної/адекватної реалізації значень мовних одиниць залежно від їх лексико-граматичної природи.</p> <p>Провідна ідея: адекватна реалізація значень мовних одиниць здій-снюється, залежно від їх природи, за допомогою відповідних типів перекладу.</p> <p>Основні проблеми – досягнення вірності/адекватності змістового відтворення, а також – образності мовних одиниць МО у МП.</p> <p>Основні проблеми: визначення засобів вірного відтворення одиниць відповідного рівня.</p> <p>Ключові поняття – буквальний, лексемний, послівний, підрядковий, літературний переклад.</p>	4 год.	XII-XIII тижні	Типи і види перекладу	XII-XIII тижні	5,9 1,5,9	Індуктивний, дедуктивний	Індивідуальне, фронтальне опитування. Співбесіда індивідуальне, фронтальне опитування
7.	<p>Тема: проблема перекладності/неперекладності на всіх рівнях відтворення мовних одиниць.</p> <p>Елементи неперекладності в поетичних творах, при відтворенні значень понять так званої безеквівалентної лексики, синтаксичні чи морфологічної структури певних мовних</p>	2 год.	XIV-XV тижні	Переклад реалій суспільно-політичного життя	XIV-XV тижні	3,5,9	Індуктивний, дедуктивний	Індивідуальне, фронтальне опитування. Індивідуальна й фронтальна

	<p>одиниць. Мета: довести на практиці перекладу існування перекладності на лексичному/семантичному рівні та перекладності окремих мовних одиниць на фонетичному, морфологічному, синтаксичному рівнях відтворення мовних одиниць. Лінгвістичні основи неперекладності мовних одиниць у різних нац. мовах (на основі аналізу рівнів перекладу реалій, поет. творів, ФО). Ключові поняття: перекладність, неперекладність рівні мовної стратифікації.</p>							перевірка
8.	<p>Способи перекладу різних мовних одиниць. Відтворення звукової форми онімів (буквальний переклад). Переклад на рівні лексем, послівний переклад, підрядник, літературний переклад. Підтипи літературного перекладу. Жанрові особливості творів та їх відтворення в перекладі. Мета. Довести на прикладах існування і здійснення перекладу на фонологічному, сексемному та синтаксичному рівнях, одиниць.</p>	2 год	XVI тиждень	Рівні відтворення прозового і поетичного тексту/твору	XVI тиждень	1,3,4,5,9	Індуктивний, дедуктивний	Індивідуальне, фронтальне опитування.

	Ключові поняття. Мовні рівні, буквальний переклад (транслітерація, транскрипція), переклад на рівні лексем підрядник (переклад на рівні тексту).							
9	Тема. Підтипи і види перекладу. Письмовий переклад, його жанрові підвиди. Усний переклад і його підвиди. Мета. Довести наявність відмінностей у кожному виді й типові перекладу, а отже і в їх застосуванні. Ключові поняття. Типи, види перекладу, жанрові особливості текстів і їх відображення в перекладі.	2 год	XVII тиждень	типи і види	XVII тиждень	3,7,9	Індуктивний, дедуктивний	Індивідуальне, фронтальне опитування, перевірка перекладів